

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Minden pénz a lelkeszi hivatal címére küldendő.

Megjelenik havonként
Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS

Előfizetési ára:
Egy évre 20.000 kor.
Egyes szám ára 2000 korona.

Torda : 1568. HATÁRKÖVEK Pozsony : 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

Vándormadár.

„Még az eszterág is az égben megismeri az ő idejét, és a gerlice és a daru, és a fecske, tudják mikor el kell menni; az én népem pedig nem esmeri az Urnak ítéletit.“ Jer. VIII. 7.

Az idő már őszre jár. Fenn az égen sűrű rajban Dél felé száll daru, fecske, gólya . . . Valamennyi „szébb hazába, jobb hazába“ készül, mihelyt itt minálunk beköszöntenek a rövid napok s a hosszú, hűvös éjszakák. A nádfödeles kis kunyhó tetején, meg az eresz alatt üresen marad a fészek, annyi csendes öröm meghitt tanyája. Kietlen, rideg lesz a ház, ahol azelőtt a béke és a szeretet szállást vett magának . . . Isten veled, te jó Vándormadár! — Amint hivatlan, váratlan nem jöttél mihozzánk az elmúlt tavasszal, most se hagysz itt minket búcsu nélkül. Társaiddal s az itt tollasodott ifju nemzedékkel körül röpdessed még egyszer a boldogság hajlékát. Mielőtt útra kelnél a messzi tengerekre, ott lebegsz még fenn magasan a levegő-égben, ott lebegsz fölöttünk, mint Isten áldása . . . Ki súgta meg neked, hogy már el kell menned? Ki oltotta pihegő kebledbe az ősi ősztönt, hogy hazát cserélj? — Te hallod a hívó szót, te látod az irányt, te érzed, te tudod, hogy itt az idő; te ismered „az Urnak ítéletit“ s habozás nélkül követed azt. Pedig útközben ezer veszély leselkedik reád. Ki tudja, lesz-e elég erőd, hogy átrepüld az oceánt? Ki tudja, hogyha fent a levegőben tombol az orkán s lent a haragos zöld vizeken fellázadt rabok módjára dül az elemek szörnyű csatája, mi lesz a te sorsod? Ki tudja, lesz-e majd egy barátságos sziget, amelynek lakói nyájasan köszöntenek, szeretettel fogadnak, hogy kipihend náluk az úti fáradalmaikat? Ki tudja?! . . . És te mégis szállasz, — „olyan sebesen szállsz, mint az eltűnő álom“, — szállasz sóváran, vissza sem tekintve, szállasz s magaddal viszed szép reményeinket, szállasz, mert neked két hazát adott Végzeted . . . („Nekünk csak egy volt . . .“) Isten veled, te jó vándormadár! Isten veled!

Az új hazában, túl a tengeren bizonyára örök napsugár köszönt, enyhe fészek, boldog emberszív vár. Könnyű szárnyad ott is úgy borúl pelyhes fiókáidra, mint a Gondviselés atyai oltalma. Oh, miért nem mehetek én is veled? Gondtalan, gyermeki kedéllyel csapongva, rózsaszínű felhők, bíbor-álmok között mért nem szállhatok? — Nem, nem! Ide köt engem „az Urnak ítélete“. Komoly, méltóságteljes parancs. Itt hordom azt az én kebelemben. Ragaszkodom a röghöz, amelyet megáldott, amelyet megszentelt őseimnek véres verejtéke, imádságos szíve, sirva vigadó dala, magasan szárnyaló, ideális lelke. Én innen el nem mehetek. Ide köt engem „az Urnak ítélete“. Századok mesgyéje, régi mondák, regék s a világhódító nagy tusák emléke, nyelvem, a távoli kék hegyek visszhangja és a tenger-sikság bűbajos zenéje . . . Mult — jelen — és jövő . . . S mindaz, ami benne átok, avagy áldás gyanánt megfogamzott, ide köt engemet. Őszi köd, tél zuzmarája, hó, fagy, sár, zivatar, még a halál képe sem riaszt el, mert én szívet cserélni nem tudok.

Ismerd meg hát, én népem, „az Urunk ítéleit”. Mert a te nevedben teszem ezt a vallomást. Bizzál az Istenben, bizzál önmagadban és a jobb jövőben. Bizzál a martíromság töviskoszorújában, amelyet megváltói önérettel hordozol. Nincs már messze az új kor: a népek tavasza. Visszahozza a vándormadár a te régi kedvedet s fölcsegg újból az éjszakába — velőt rázva, tetemre hiva — a virrasztóknak éneke:

„A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon, vagy verjen sorskeze:
Itt élned — halnod kell.”

Szerkesztő.

Kijelentés.

(John Robinson — Leiden, 1620 július 21.)

Kedves atyámfiai! Pár nap múlva zarándok-
utra keltek az Új Világ felé. Csak a jó Isten
a megmondhatója, vajjon látjuk-e még egymást
ebben a földi életben. De bármint legyen is meg-
írva a sors könyvében, kérve-kérlek titeket az
Isten színe előtt, hogy engemet csak annyiban
kövessetek, amennyiben én is az én szolgálatom-
ban az Ur Jézus Krisztust követtem. És ha Isten
kegyelméből valamelyik választott edénye utján
ujabb kijelentést nyernétek, fogadjátok azt is
ugyanazzal a lelki készséggel, mint aminővel
fogadtátok eleddig az általam hirdetett igazságot;
mert szentül meg vagyok róla győződve, hogy
idővel mind több és több világosság fog előtörni
és kiragyni a Kijelentés könyvéből.

Oh milyen szánandó a reformált egyházak
mostani állapota! Megtették az első lépést a
szabadság felé; de tovább menni nem akarnak.
A lutheránusok Lutherre esküsznek, csak azt
fogadják el, amit ő annak idején jónak látott és
kálvini tanokról hallani sem akarnak. És a
kálvinisták is csökönyösen ragaszkodnak az ő
genfi mesterükhöz. Ez igazán érthetetlen; mert
jóllehet Luther és Kálvin a saját koruknak és
nemzedéküknek hatalmas világító fátylai valának,
Isten mégsem közölte velök az ő teljes szent
akarát és biztosra veszem, hogyha ma élnének,
ők maguk is a legnagyobb készséggel fogadnák
az isteni kijelentésnek újabb és újabb világosságát,
amint az időről időre megnyilatkozik.

A mi egyházalkotmányunk nem tűri a
szellemi bilincseket. Mi ígéretet tettünk az Istennek
s egymás között is megfogadtuk, hogy a lélek
lángját, az igaz világosság tűzét soha meg nem
oltjuk. Minden újabb kijelentést a mi hitünknek
könyvében úgy fogadunk, mint a mi mennyei
édes Atyánknak legszentebb ajándékát.

P. b.

20.000 kor.

lapunk egész évi előfizetési díja és mégis
még mindig sokan tartoznak vele. Így
a lapot fenntartani lehetetlen.

A modern irodalomról.

Írta: Perczelné Kozma Flóra.

Tulajdonképpen csak egy munkáról: a „Böl-
csek kövé“-ről, Anker Larsen regényéről kellett
volna ismertetést írnom, de ahhoz, hogy az ember
egy művet megbírálhasson, legálább is érteni kell
az író szándékát, irányát, gondolkodásmódját hő-
seinek jellemét stb. én pedig sajnos e regény el-
olvasása után éppen olyan kérdőjellel állok szem-
ben, mint az olvasmány elején! Csak annyit tudok
mondani, hogy egy rapsodikus és chaotikus egy-
veleget olvastam Zola, Dante, sőt egy helyen
Rousseau gondolataiból összetákolva és hogy ez
a mozaikszerű, temérdek egyént szerepeltető és
botrányosabbnál botrányosabb jeleneteket repro-
dukáló regényen mint egy alaphang vonul végig
a theosophia misztikus tana.

Hogy mindez miért történik, mit akar az író
belőle leszűrni, a saját véleményét adja-e vagy
sem — erről fogalmam sincs! Mert Zolát, Dantet,
Rousseaut sőt még az ind bölcseletet is egy bi-
zonyos pontig értem; de Anker Larsen kapko-
dását és hajmeresztő naturalizmusát legnagyobb
erőfeszítem mellett sem érthetem!

Áttérek tehát arra a gondolatra, hogy mi
szüli ezt az érthetetlen, szemérmetlen s immár
nagy arányokban elharapódzott irodalmat s való-
színű-e az a sokat hangoztatott nézet, hogy a
haladás, a kultúra fokozatos fejlődése hozza tör-
vényszerűen létre ezeket az időnként beállt deke-
dens tüneteket.

Szabadjon nekem a mi haladáson alapuló
vallásunk nevében tiltakozni az ellen, hogy az
Istentől rendelt fejlődés és emelkedés valaha de-
kadenciává fajulhasson el — szükségszerűleg!
Mi előttünk a haladás fogalma szent dolog. Azzá
avatja Jézus ismeretes parancsa: „Legyetek tö-
kéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes...”

És ez a haladás szól irodalomnak, tudomá-
nynak, vallásnak, politikának, szóval minden
irányzatnak, minden művészetnek és ez semmi
esetre sem dekadenciához, hanem Isten országá-
hoz vezet!

De sajnos van egy ugynevezett „haladás”,
mely nem jobbat, szebbet és tökéletesebbet akar,
nem a kipróbált biztos alapon kíván tovább emel-
kedni, hanem egyszerűen és kényelmesen csak
valami „mást” akar produkálni a meglévőnél —
még ha szemétdombon kell is hozzá az anyagot
összegyűjteni. Ehez a „haladó” irányhoz tartozik

Anker Larsen és egy sereg más modern író irodalma is. Mert ha proforma kölcsön kérnek is gondolatokat egy Dante vagy Rousseau genialitásától és nagyképpen vallásbölcseleti problémák felvetésével enyhítik a hajmeresztően drasztikus jeleneteket, azért alapjában véve a legdurvább naturalistikus irány a cél, mely szinte erőszakkal sodorja az emberiséget a dekadens erkölcsökbe.

Már most ha ismételtén azt kérdezzük, hogy de hát *mi* ennek a ferde utra tért haladásnak az oka, nem mondhatunk mást, mint hogy *betegség*. Mert ahogy van a testnek tüdővész, gümőkórja vagy vérbaja — amely betegségek ellen most készül kongresszusokat rendezni a magyar orvostudomány, ugyanugy van a *léleknek* is fertőzés útján kapott *fertőző betegség* melyet a háború és az éretlen forradalmak s irányzatok ugyancsak kifejlesztettek!

Mert dekadencia csak bomlasztó irányzatokból származhatik, nem pedig az Istentől rendelt törvényszerű fejlődésből. *Drummond Henrik* a „Természeti törvény a szellemi világban” című nagybecsű munkájában rámutat arra az igazságra, hogy valamint az oroszán csak oroszánt szülhet a majom pedig csak majmot, ugyanugy a szellemi irányzatok is csak *saját egyéniségüknek tulajdonságaiknak megfelelően gondoskodhatnak a jövőről*.

És ha ellensúlyozni akarjuk a mai beteges „haladás”-t, úgy egész lélekkel csüngjünk a mi *egészséges, normális haladásunkon*.

Tanulmányozzuk minél nagyobb ambícióval a mi *krisztusi* uton haladó prófétáinkat. Szeressük a világos, könnyen érthető, kristály tiszta irodalmat, mely nem burkolódik érthetetlen titokzóságba, nem okoz nehéz fejtörést és egyuttal nem kergeti a vért az arcunkba, hanem ellenálhatatlanul viszi lelkünket a tisztultabb és magasabb régiókba...

Ha választhatunk a *sasnak* napba gravitáló, merész szárnyalása és az enyészetre éhes *varjak* alantós keringése között — csak nem választjuk az utóbbit?!

— — — — —
Olvassuk azokat a regényeket, költeményeket vagy bölcseleti munkákat, melyekben a Channingek és Drummondok vagy kiváló magyar nagyjaink lelke nyilvánul meg és meglehetünk róla győződve, hogy testileg és lelkileg egészségesebb generáció váltja majd fel a mostanit

Mert hiába tartják meg az orvosi kongresszusokat, hiába találnak fel különböző szérumokat, hiába építenek legmodernebb szanatóriumokat, ha a *gyökérén* nem gyógyítják a bajt és a *lélek betegség* ellen fel nem veszik a harcot.

Elég nyomorultak, elég tönkrementek vagyunk már amugy is, lehetetlen, hogy szegény, beteg, Csonka Magyarországnak állandóan ilyen lelki infekciónak legyen kitéve!

Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága.

János ev. 8. 12.

A szellemi vámhatár.

A gondolatszabadság sajtószabadság nélkül: börtönbe zárt szellem. A gondolatnak a sajtó a szárnya, amely a világ égtájai felé röpíti.

A XX. század azonban a sajtót is guzsba kötötte, amidőn a sajtótermékeket nem engedi a határon át. A XX. század európai államai a világháború után visszatértek a reformáció előtti elzárkózottság állapotába s a gondolatnak is vámhatárokat állítottak fel.

Románia is ez államok közé tartozik.

Nem engedi meg, hogy különösen Csonka-Magyarországból nyomtatványok jussanak az országba, kivéve azokat, amelyek baksiskerekeken futnak. Mert ilyen szemérmetlen nyomtatványok is akadnak. Ezek azután román szempontból nagyon szemérmetesek lesznek: semmit sem akarnak látni, hallani és semmiről nem akarnak beszélni.

Az unitárius egyházi szellemi termékek tekintetében mi fordított helyzetben vagyunk. Nem tudunk Romániába exportálni, mert Csonka-Magyarországon nincsenek sajtótermékeink. Az egyetlen Unitárius Értesítő se juthat be Romániába. Az unitárius püspöknek sincs módjában, hogy ide szakadt hiveiről, legalább az egyházi lap útján, egyet s mást megtudhasson.

De mi, Csonka-Magyarországon élő unitáriusok táplálkozhatnánk az ősi unitárius szellem termékeivel, ha a lelkünk vágyódnék e szellem után. Az egy évi itt létem alatt sajnálatosan tapasztaltam, hogy az ősi egyház fájáról lehulló levélként sodor az élet vihara az élet utain. És mi bizalmatvesztetten mivel se törődünk. Pedig nekünk kötelességeink vannak.

Az az unitáriusság, amely a XX. században a balkáni elnyomás eszközeivel szemben hőiesen állja a küzdelmet, elvárja, hogy a szabadság földjén az unitárius szellemnek hűségesebb letéteményesei maradjunk.

Az unitáriusság alkotmányos egységéért folyó küzdelmünk csak akkor lesz erőteljes, ha a szellemi egységet meg tudjuk óvni.

Ennek azonban elengedhetetlen feltétele, hogy mi itt Csonka-Magyarországon törekedjünk az anyagyház érzés- és gondolatvilágával kapcsolatban maradni. Életpályám sajátos iránya mellett az egyházi életnek is munkása valék s így fokozottan érzem azt a közönyt, amely az utolsó évtizedek alatt világi hiveinket az egyháztól mind távolabb és távolabb vitte.

Az egyesületi élet mozgalmain kívül nem látom sehol azt a mélységes érzést, amely hit-rokonainkat a szokásos tartozások lerovásán kívül az egyházi ügyek iránt való érdeklődésre sarkalná.

En ennek az okát abban találom, hogy az unitárius egyház folyóirataival nem törődünk, az azokban megnyilatkozó szellemi élet hidegen hagy.

Pedig nekünk — a szellemi vámhatár folytán — fokozott érdeklődést kell mutatnunk, mert a mi egyházunk vezetésében csak az egységes közszellem tud egységes irányt adni.

A reformáció kies völgyeiben ma nem a

XVI. század felvilágosult szele lengedez, hanem a népeket elnyelő és elseprő Balkán vihara süvit. Erdély bércein nem a lelkiismeret-szabadság tüze vet lángot, hanem a gyűlölet izzó tüze ég, lobog.

Mi unitáriusok a közel 400 évszázados szomorú történetünk során még sohasem voltunk a megsemmisülés örvényének ennyire a szélén!

Belső erőnk lefokozódott. Világi, vagyoni családaink megapadtak és az én tulhajtott kultusza kevésbé hivatott egyéneket is a kelleténél jobban előtérbe tolt. A belső surlódások annyira zavarják az egyház egyetemes életét, hogy a bölcs kormányzó csak gazdag élettapasztalattal tarthatja fenn a helyes irányt.

Az egyház erejének áthelyezkedett sulya nem jutott nyugvópontra és ezt a nehezen fékezhető erőt sokféle irányban lendítik azok, akik arra volnának hivatva, hogy a nyugvópontra jutást munkálják.

A kettéválasztás veszélye tehát itt is és ott is sulyos tüneteket mutat — anélkül, hogy a tünetek okát orvosolni tudnók.

Kicsiny egyházunk a túlfűtött egyéni ambícióknak szűk határokat szab s ezért kirobbanási tünetek észlelhetők majd itt, majd amott.

Ezek a tünetek az egységes egyházi szellem hiányára vezethetők vissza.

A közszellem könnyűsúlyúvá vált ott is és itt is. Nem elég erős arra, hogy a közvélemény ítélete: sujtson vagy felemeljen.

A magam részéről az unitárius irodalmi termékek széleskörű terjesztésében látom azt a módot, amely az egészséges és sullyal bíró közszellem kifejlésére alkalmas.

A mai pénzügyi helyzetet figyelembe véve, illetékes helyen oly irányú javaslatot terjesztettem elő, hogy a *Keresztény Magvető* és *Unitárius Közlöny* mérsékelt áron küldessék meg a Csonka-Magyarországon lakó hiveknek. Itt pedig módot kell hogy találjunk arra, hogy a jelzett lapok megrendelésére kellő anyagi erővel bíró hiveink a jelzett lapokat megrendeljék és a mérsékelt előfizetési árat szükség esetén az ifjuság helyett valamely forrásból fedezzük.

A jelenért a közeli évtizedek multja, a jövőért azonban mi vagyunk a felelősek!

Dr. Tóth György.

Az unitárius nőkhöz.

A Nőszövetség küldi meleg üdvözlését felétek, unitárius testvéreink!

A kedves, derűs, örömeiket tartogató nyár immár búcsút mondott nekünk s a ködös, hideg reggelek, az esős, komor napok arra emlékeztetnek, hogy itt az ősz s kérlelhetetlenül jön utána a zord tél az ő sok nélkülözésével, ezer aggodalmával. Ilyenkor közelebb húzódnak egymáshoz azok, akik összetartoznak. A családok szanaszét nyaraló tagjai újra összegyűlnek a házi tűzhely körül, de a családapák arcán ott ül a gond: én Istenem, mi lesz, ha a tűzhely télen is hideg marad? A gyermekek vigan csicseregve sereglenek az iskolák

újából megnyílt kapuja felé, — de az anyák aggódó szívvél néznek utánok: lesz-e miből fedezni az iskoláztatás mérhetetlen költségeit?

Az ősz bennünket is összehoz, akik az Unitárius Nőszövetség családjába tartozunk. Örömmel várjuk azokat a kedves testvéreinket, akik a nyarat távol töltötték, — de a mi örömközpontunkban ott az aggodalom ürömcseppje: meg tudunk-e majd a jövőben is felelni azoknak a várakozásoknak, amelyekkel eddigi működésünk után joggal fordul felénk az unitárius társadalom?

Elvonul előttem szövetségünk egész rövid multja: a nélkülözők, akiknek szenvedéseit enyhíteniünk sikerült, a betegek, akiket kórházi ápolásban és orvosi kezelésben részesítettünk, az iskolás gyermekek nagy serege, akiket sikerült cipőhöz, ruhához, könyvekhez, írószerekhez, nyaraláshoz és évről-évre egy-egy kis karácsonyi örömhöz juttatnunk, — nem is beszélve az elhagyottakról, árvákról, hazátlanokról, az ifjuságról, akik a mi körünkben családot, otthont, vigasztaló meleg testvéri szeretetet nyerve, új erőt merítettek további küzdelmeikhez. Ahogy mindezeket végiggondolok, mérhetetlen hálát kell éreznem az isteni Gondviselés iránt, amely a mi szerény eszközeinket úgy megáldotta, hogy mindez lehetségessé vált számunkra, — amely a legválságosabb pillanatban mindig nyitott valami váratlan segélyforrást; — lehetetlen nem áldanom az édes Jézust, aki az ő ragyogó példájával, biztató szelid szavával mellettünk volt és erősített, amikor már-már elcsüggesztett a sok nehézség és akadály.

De a közmondás azt mondja: „Segíts magadon s az Isten is megsegít“. — Isten segítségével sok könnyet letöröltünk, — de ne feledjük, hogy a könnyek forrása nem apadt ki; — sok fájó sebet bekötöttünk, de jönnek, egyre jönnek az életnek új sebesültjei, — a B-listás, kenyér nélkül maradt családok aggódó arccal néznek a jövő e'é és Erdély ontja, egyre ontja azokat, akiknek lehetlenné válik az ott tartózkodás! Ezzel szemben anyagi eszközeink csekélyebbek, mint valaha, pedig jól tudjuk, hogy ahol eddig tíz-, avagy százezrekkel segíteni lehetett, ott ma sok-sok millióra van szükség. Igazán csak úgy érhetünk célt, ha minden unitárius testvérünk mellettünk áll.

Jertek hát testvéreim valamennyien, társadalmi és vagyoni különbség nélkül: kicsi és nagy, gazdag és szegény! De ne értsetek félre: nem elég az, ha valaki belép a szövetségbe és az elenyésző csekély 1000 koronás tagdíjat lefizeti. Érdeklődést, szeretetet, segítséget várunk tőletek. Senki ne gondolja azt, hogy ő szegény vagy gyöngé ahhoz, hogy bennünket támogathasson. Akinek anyagi eszközök nem állanak rendelkezésére, még mindig nagy értékeket hozhat magával: melegen érző, krisztusi szeretettől áthatott szívet, asszonyi találékonyságot és két ügyes, munkás kezet. Mindezekre oly nagy szükségünk van! — Akinek többet adott a jó Isten, az adjon fölöslegéből, amit adhat: pénzt, használt ruhaneműt, iskolakönyvet vagy bármi mást, amit nélkülözhet,

a legcsekélyebb adományt is hálával fogadjuk. Unitárius asszonyok és leányok! Várunk benneteket! Tele vagy üres kézzel, csak jertek minél többen, jertek valamennyien! Első összejövetelünk, biblia-órával együtt *csülörtökön, f. hó 11-én d. u. 5 órakor volt* a lelkeszi irodán, a következő *október 9-én*, ugyanabban az órában és így tovább, minden hónap második csülörtökjén. De ezenkívül minden vasárnap, istentisztelet után, lesz az irodában valaki, aki felvilágosítást ad, esetleg jelentkezést elfogad, vagy adományt átvesz.

Ha így valamennyien kivesszük a részünket a munkából és áldozatból, az Isten áldása sem fog elmaradni. Ugy legyen!

Buzogány Anna
a Nőszövetség elnöke.

Aki barátja az unitárius gondolat terjedésének, az rögtön beküldi lapunknak f. évi előfizetési díj tartozását.

Legendák a kis Jézus életéből.

Alig volt kis Jézus négy éves, midőn édesanyja Mária elküldte őt két kis testvérel apja elé. Kézen fogva vezeték kis testvéreiket az uton és vigyázott minden lépésükre, hogy el ne essenek. Találkozott velük a kis Judás és bántani akarta Jézus testvéreit. Jézus ekkor elébe állott testvéreinek és megvédte őket, míg atyjuk nem jött. Amint meglátta Jézus édesatyját Józsefet, Judás rögtön elfutott, Jézus pedig egy szót se szólt atyjának Judás rosszágáról.

* * *
Már öt éves gyermek volt Jézus, mikor anyjával, Máriával és kis öccsével kiment a mezőre. Kinnmaradtak a mezőn, anyjuk kinn dolgozott, ők meg játszottak. Mikor megéheztek egy kis bögréből adott nekik ennivalót a jó édesanya. Együtt ettek ketten, de a nagy evésben eltörött a bögre. Kitorle el a bögrét? Egyik se szólt egy szót se. Mikor hazafelé mentek egyszer csak mesélni kezdett az anyjuk az aranyhidacsáról, amelyen csak az mehet át, aki megvallja hogy mi rosszat tett az nap. Kérdezi a kisebbik: hol a hidacska? Mindjárt átmegyünk rajta. Egyszerre egy padlóhoz érnek. A kis Jézus átmegy szépen rajta, de a kis öccse nem mer, hiába bátorítja anyja. Végre nagy sirások között bevallja, hogy ő törte el a bögrét. Az aranyhidacska a nyugodt lelkiismeret.

* * *
A kis Jézust egy kis játszótársa egyszer gorombán megütötte, mire elkezdett keservesen sirni magában a kis Jézus. Megbánva tettét a kis pajtás, odamegy és így szól Jézushoz: nagyon fáj, ahogy megütöttelek? Nem az ütés fáj — szóla a kis Jézus — hanem a durvaságod és hogy náladnál gyengébbet bántasz

Közli: Ujváry László.

Egyházfenntartási Alap.

A ránk szakadt nehéz időkben éppen most egy éve kezdtük meg a mi Alapunkra a házi gyűjtést. A mai nappal a 365. sorszámig jutottunk. Így hát minden napra jut egy-egy áldozó a közös oltáron. Akiknek most együttesen ismételtlen megköszönöm szíves adományaikat az egyház nevében. S kérem és várom a további szíves érdeklődést egyházunk anyagi és erkölcsi ügyei iránt

„Jubilate Deo“ 1 millió, Anonymus 600 ezer (VI.), dr. Zsakó Gyula, Zsigmond Ferencné, Biró Lipót, özv. Tóth Istvánné, F. dr., Nagy Béla (Szombathely) 100—100 ezer, özv. Sebestyén Sándorné, Benczédi Dániel (Kispest), Bertalan Albert (Kispest) 50 50 ezer, özv. Szinte Gáborné 25 ezer, Bieliczky Lajos 20 ezer, Pál Ferenc esperes (Oklánd) 15 ezer, Jeney-Szabó Árpád (Balassagyarmat) 5000 korona.

I—XI. közlemény összege:	24,249.180 K
XII. „ „ „	2,315 000 K
Együtt:	26,664 180 K

Hirek.

20.000 korona lapunk előfizetési díja.
Ilyen olcsó s mégis ekkora terjedelmű egyházi lapot keresve sem találhatnak olvasóink, mert mi az „Unitárius Értesítő“ árának megállapításánál sohasem számítottunk arra, hogy anyagi nyereségünk is legyen rajta. Mindig azt tartottuk szem előtt, hogy hűveink súlyosabb anyagi megterhelés nélkül juthassanak hozzá. Egy kiló cukor áráért 12 hónapig nyújtunk szellemi táplálékot. Ezen összeg nélkül azonban nem tudunk megélni. Épen azért újra *kérjük elmaradt előfizetőinket*, hogy azok, akik f. évi március 31-ig az akkori 5000 K-t, vagy június 30-ig a 10.000 K-t nem fizették be, a jelenlegi — reméljük ezután állandó — 20.000 K-át mielőbb szíveskedjék beküldeni. Ezt a nemrégén kiértesített „egyházi adó“-val egy utalványon postázhatják. Csak jelöljék meg a szelvényen azt, hogy mit milyen célra küldenek. Mellettünk és körülöttünk gazdagabb egyházak lapjai szűkre szabott ruhában jelennek meg, vagy pedig meghaltak, mi azonban a régiiek, az erősek akarunk maradni, mert élni akarunk Tisztelettel az „Unitárius Értesítő“ kiadóhivatala.

Az „Országos gyűjtés“ eredménye kezd már kibontakozni az ismeretlenségéből. Eddig több mint 10,000.000 K folyt be a postatakarékpénztárhoz. Megindulásnak szép. A „Gyűjtő-Bizottság“ azonban az év vége előtt nem sietteti a gyűjtött összegek beküldését azért, hogy december 31-ig legyen alkalma mindenkinek a lehető legtöbbet gyűjteni. Csak így biztosíthatjuk azt a célt — egyházunk anyagi megalapozását —, melyet a gyűjtés elé tűztünk. Félreértések elkerülése végett megint megjegyezzük, hogy a *gyűjtött összeget* csakis a mellékelt „csekk-lap“-on lehet feladni. Viszont a csekken egyházi adót vagy előfizetést *nem lehet* küldeni.

Vallástani órák rendje Budapesten egyelőre a tavalyi csoport de más orabeosztásban marad. *Hétfőn*: d. u. $\frac{1}{2}$ 3—4-ig VIII., Dugonics-u. el. isk. I. em. $\frac{1}{2}$ 5—6-ig X., Százados-uti polg. leányiskola III. em. *Kedden*: d. u. $\frac{1}{2}$ 3—4-ig VIII., Üllői-ut 54. polg. isk. földszint, $\frac{1}{2}$ 5—6-ig I., Váli-u. elemi isk. I. em. *Szerdán*: d. u. 2—3-ig Pesterzsébeten, Erzsébet-u. elemi isk., 4—5-ig Pestszentlőrincen, Wlasics-u. elemi isk. *Csütörtökön*: d. u. $\frac{1}{2}$ 3—4-ig VII., Barcsay-u. áll. főgimn. I. em. $\frac{1}{2}$ 5—6-ig VII., Aréna-ut 25. el. isk. *Pénteken*: d. u. $\frac{1}{2}$ 3—4-ig I., Attila-u. 3. állami főgimn. I. em. $\frac{1}{2}$ 5—6-ig Medve-u. 5. polg. isk. *Szombaton*: d. e. 10—12-ig lelkészi hivatalban, d. u. 3—6-ig ugyancsak a lelkészi hivatalban, V. Koháry-u. 4. *Rákospalotán*, a rákospalotaiak és újpestiek számára. szerdán d. u. 3—4-ig a Dobó-utca 4. sz. polg. iskolában. *Kispestiek* részére szintén a tavalyi helyen és időben. A vallástani szept. 15-én veszi kezdetét. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy szigorúan ellenőrizzék azt, hogy gyermekeik az első héten jelentkezzenek a vallástani órákra, mert a hanyagságból később jelentkezőknek minden mulasztott óráját igazolatlan óraként jelentjük be az illetékes iskola igazgatóságánál.

Vidéki istentiszteletek. Szept. 21-én *Miskolcon* az állami el. iskolában; október 5-én *Szolnokon*, október 12-én *Debrecenben* — utóbbi helyeken a ref. templomban — tart urvacsora osztással istentiszteletet Józán Miklós püspöki vikárius.

Ifjusági istentisztelet Budapesten szept. 28-án délután 4 órakor a templomban.

Őszi hálaadó istentisztelet és urvacsora osztás Budapesten szeptember 28-án délelőtt 11 órakor lesz a templomban.

Vallásos estély. a budapesti Dávid Ferenc Egylet őszi első vallásos estélyét október 9-én, csütörtökön este 6 órakor tartja a templomban. Ez alkalommal dr. Puskás György rendőrfőtánácsos tart érdekesnek ígérkező előadást, amelyben a „glasgowi“ világkonferencián szerzett tapasztalatairól számol be. A műsort zenei számok egészítik ki. A szép és tartalmas estélyre felhívjuk hűveink figyelmét. Ugyanaznap délután 5 órakor Nőszövetségi gyűlés.

A **Nőszövetség** szeptemberben újra megkezdte „Bibliamagyarozattal“ egybekötött rendes havi gyűléseit a lelkészi irodán. A gyűlések ideje: minden hó második csütörtökén délután 5 óra. A bibliamagyarozatra, valamint a gyűlésre is minden unitárius nőt szívesen látnak.

Erdélyből. *Torockón* szeptember 21-én szentelik fel az unitáriusok 2. új harangjukat; az egyiket Czupor Ferenc afia vette egyházának 100 000 leu-vel.

A **Dávid Ferenc Egylet** augusztus 28-án töltötte be fennállásának 40-ik évét. 40 év óta ápolja a tiszta vallásos életet, a testvéri egyértést, terjeszti a szeretetet egyháztársadalmi uton. A 40 év munkája sok száz unitárius szép tehetségét és

és jóakarátát hirdeti. Örömmünnepe az unitárius világnak az október 25-én (a főtanács idején) Kolozsvárt tartandó ünnepély, amellyel a 40-ik évfordulót jubilálják. Ezen ünnepélyen fogják bemutatni színészek közreműködésével színelőadásban Dávid Ferenc korát. A darabot Pap Domokos kollégiumi tanár, az Unitárius Közlöny szerkesztője írta.

A **Kolozsdobokai Lelkészkör** a folyó évben 3 felolvasó ülést tartott. Az egyiket dr. Csiki Gábor kolozsvári kollégánk tartott előadást „Unitárius Diasporák Magyarországon“ címen, a magyarországi filiák és szórványok életéről.

30 éves esperesi jubileum. A küküllői egyházkör augusztus 10-én tartotta évi közgyűlését Dicsőszentmártonban s ugyanakkor ünnepelte szeretett esperesét, Üvidó Bélát, aki 30 éve esperese a küküllői egyházkörnek. A nagyszámu és előkelő ünneplő közönség soraiból egymás után üdvözölték a püspök ur, az E. K. T., az egynázi körök és községek, nőegyletek, ref., gör-keleti és izr. egyházkerületek ipartestület, ifjusági egyesület stb. kiküldöttjei s végül az esperes arcképével ellátott s a körök tagok, papok, tanítók egyh. által aláírt szép képes bibliával lepték meg az ünneplőt. Mi is az ünneplők közé állunk, szeretettel köszöntjük s hosszú életet kívánunk a „dicső“-i esperesnek.

Dr. Gelei József a kolozsvári unitárius gimnázium tanára megváltik állásától, mert a szegedi egyetem megválasztotta ny. rendes tanárnak. Itt dr. Apáthy Istvánnak lesz az utódja. Tudományos készségű jó tanárát veszíti el az unitárius kollégium, de új, kiváló erőt nyert benne a magyar tudományosság, a mi legnagyobb örömrünkre.

Fazekas Lajos esperes megrongált egészségi állapotára való tekintettel az esperesi munkától felmentését kérte. Az E. K. T. meg is adta a felmentést s helyettesítésével Halmágyi János körü jégzőt bizta meg.

Petrozsényben a hívek, papok, Weress Béla lelkes vezetése mellett templomépítéshez kezdtek.

A **„Missiói Ház“** Bizottsága, az augusztus 21-én tartott gyűlés keretében azzal a problémával foglalkozott, hogy hogyan lehetne mielőbb megnyitni és berendezni az ifjusági otthon. A gyűlés elhatározta, hogy segítségül kéri a fővárost és a kormányt, mert az országnak is fontos érdeke a jövő generáció nevelése és gondozása.

Dr. Ravasz László ref. püspök Svájcba utazott, hogy a világ protestánsait magába foglaló „Élet és munka“ nevű keresztény egyesülés bizottsági ülésén részt vegyen. Ez a gyűlés fogja elhatározni a pápa által a jövő évre Rómába összehívott egyetemes zsinattal szemben való magatartást.

A **dunántuli ref. egyházkerület** szept. 14-én választ a nem régen elhalt Németh István helyébe új püspököt. Amint halljuk, a legvalószínűbb dr. Antal Géza egyh. főjegyző, teol. tanár megválasztása.

A budapesti Székely Dalárda szept. 9-én újra megkezdte Tiboldi József karnagy vezetése alatt működését. Énekpróbák az V. ker. Markó-utcai főgimnázium I. emeletén minden kedden este tartanak. Minden dalkedvelő, énekszerető székely embert hív és szeretettel vár az Elnökség.

Angol órákat olcsón ad hitrokonoknak Szokolay Béláné szül. Tompa Márta — a mi kedves szavalóművésznőnk, akinek a nyáron volt az esküvője. Lakása: I Horthy-u. 59. III. em.

Eredeti székely szöttesek Budapesten. A régi híres kétnyüstös és négynyüstös székely szöttesek (abrosz, asztalkendő, törülköző, konyhatörő stb.) készítését vállalja Deák Miklós, Budapest, II, Tölgyfa-u. 4.

Egyházi adót fizettek f évi június 1-től augusztus 31-ig. Báró Dániel G. 315 000, özv. Beniczkyne, Batthyány Ilona grófnő 300 000, Bozóky E. 262 500, Perczel D., dr. Héderváry L. 200 000 — 200 000, Biró L. 180 000, Pongrácz B. 127 000, Kovács S., Bartók B. 128 000 — 128 000, Szende Gy., Suberka Gy.-né, dr. L. Sándor B. 100 000 — 100 000, Gömörly K. 82 500, Márton G. 78 000, Huszti S. 80 000, Bölöni J., dr. Borbély Gy., özv. Bellovits J.-né 65 000 — 65 000, Gál A., dr. Balázs F. 64 000 — 64 000, Simándi Zs., Fodor L., Biró J., Benkő S., Dániel M., dr. Ádám D., Derzsi J. 60 000 — 60 000, Báródi G., Báródi M., Förstner M., Báródi L. 52 000 — 52 000, Dobózy J. és M. 63 000, Durugy F. 57 000, Dimény M., Ladányi R., Gimes M., Gaál A., Dimény L., dr. Pálffy M., Lőrinczy J., dr. Szentgyörgyi Gy., Kisgyörgy S., Buzogány E., Havranek L., Zápomel F.-né, Rigó F. 50 000 — 50 000, Csáka J., Dobiczky S.-né 48 000 — 48 000, Ferenczy J., Tóth A., 45 000 — 45 000, Kovács S. 41 000, Tóth S. 40 000 Csiki I., Benkő M. 39 000 — 39 000, Molnár L. 37 600, Baltg J.-né 37 000, András M., Jánossy P., Jánossy F., Botár I., Biller L.-né 36 000 — 36 000, Gothárd M., Burján F., Jukl K.-né, 35 000 — 35 000, dr. Zsakó Gy. 33 000, Szinte F., Bardócz P. 32 000 — 32 000, Pálffy Gy., Ilkey E., Benti R.-né, Ács F., dr. Enyedy R.-né, Berde F., Székely L., Fábrián D., Székely M., dr. Vass M., Barabás I., Égeni J., Elekes M., Sipos D., Sternthal T. 30 000 — 30 000, Péter F. 30 150, Pálfi S. 29 000, Barabás A. 28 000, Csipkés E., Bartos J.-né, Barabás D. 26 000 — 26 000, Ambrus D., Borhély A., Benedek Zs., 25 600 — 25 600, Jakab J. 26 750, Csanyiga J., Péterffy P., Deák M., Jéger K.-né, Benczédi S., dr. Nyiredy J. 25 000 — 25 000, Gömörly K. 25 500, Lőrincz D., Csifó M., özv., Ferencz Zs.-né, Kluzs K.-né, Kis J. 24 000 — 24 000, Orbán J., Barabás A., Nagy F.-né, Borbély M., Bodor J., Vitéz Fábry D., Zsigmond L., Kovács J., Buzogány A., Székely S., dr. Nyiredy J., 20 000 — 20 000, Décsy K., Osváth A., Gyöngyösi J., 18 000 — 18 000, Asztalos G.-né 14 000, Bodor S., Korián Gy.-né, László Gy., Székely J. 15 000 — 15 000, Heim E. 13 000, Prenusz L.-né Ujváry L., Kovács G., Székely F., Tamási F. 12 000 — 12 000, Bodóczy G., özv. Fábry E.-né, dr. Kovács A., Vitéz Fábry D., Tóth S. 10 000 — 10 000, Fazekas D. 9 000, Páll M. 6 000 K-át.

Egyházi adót fizettek szept. 1-től 15-ig: Schey E. 1,000.000, dr. Mikó G. 400.000, Klein G., dr. Klein A. 300 000 — 300.000, Mihály R.-né 150.000, Szentannai S. 126.000, dr. Harmos Á. 120.000, F. dr. Nagy B., dr. Szentgyörgyi Gy. 100.000 — 100.000, Ladányi R. 70.000, Kuncz K. 64.000, dr. Gál J., Létay Á., Mezey D., Székely J.-né, dr. Rédiger Z., Ziwni A.-né, Migray J., Gálffy Gy., Vitéz-Siménfalvi T., Sági E., dr. Supka G., Csipkés Ö., Sinczky G., László Á., Márkus I.-né, dr. Putnoky L., 60.000 — 60.000, Mátéffy D. 58.000, Marosi A., Vargay K.-né, Bieliczky L., Szabó J., László J., Létay G., dr. Mátyás S., Irsay I., Gyarmathy M., Molnár L., dr. Simándi T. 50.000 — 50.000, Klein R., Kovács S. 52.000 — 52.000 dr. Mikó Gy., dr. Sándor J., 50.400 — 50.400, Költő A. 51 400, Csegezy Á. 51.200, Szombatfalvi Gy. 44.800, özv. Pessi J.-né 44.700, Szentiványi J., 42 000, Marosy J. 40 000, Orbók F., Tóth A. 38.400, Nagy J., Joó E. 39.000, Székér Gy., Ferenczy M.-né, Orbán Nagy J., Skall Gy., Tiboldi J. 36.000 — 36.000, Ferenczy J. 37.000, Máthé B. 38.600, Ferenczy J. 45 000, Koronka J., Rédey D. 35.000 — 35 000, Polgár L., Pálffy Gy., Soós A., Réthi J., özv. Péterffy L.-né, Szász G.-né 30 000 — 30.000, Molnos J. 33.000, Kövendi F. 32.500, Nagy S. 29.500, Kutass M., László M., Lázár D., Kárpáti J.-né 26.000 — 26.000, özv. Patik A.-né, Mikósi F., Tóth J. 25.000 — 25 000, Szederjesi I., Jahl N.-né, özv. Máthé L.-né 24.000 — 24.000, Lőrincz J. 20.000, Kutas D., Gruer I., Máthé L. 18.000 — 18.000, Páll M., Kormos J.-né, Tiboldi Gy., Székely J., Tövisi M. 15.000 — 15 000, özv. Szakács R.-né, özv. Keresztély D.-né 14.000 — 14.000, Orbók M. 12 000, Tóth J., Buzogány A. 5000 — 5000, Nagy B. 4000 K.

Tolsztoj gondolataiból.

Rájöttem egy nagy eszmére, amelynek megvalósítására képes vagyok egész életemet ráldozni. Ez az eszme egy új vallás alapítása — Krisztus vallása lenne ez, de megtisztítva a dogmáktól és a misztériumoktól... Világos öntudattal kell cselekedni, hogy a vallás segítségével egyesíthessük az embereket.

A vallás által fölvilágosított emberi lélek örökös, végtelen életet él, amelyre nézve szenvedés és halál époly semmi ebben az életben, mint ahogyan a munkásnak, aki a földet műveli, nem dagad meg a keze és nem fáradnak el a tagjai.

Hitemnek köszönhetem, hogy békeességben és örömben élek és hogy békeességben és örömben tudok haladni a halál felé.

Felelős kiadó: BIRÓ LAJOS.

Kétszólamu hazafias dalok.

Különböző szerzők legszebb irredenta dalainak gyűjteménye. Iskolai használatra szerkesztette: Tiboldi József. — A hazafias nevelés szempontjából mint hézagpótló segédkönyv nélkülözhetetlen. Ára 50.000 korona. Ugyanaz háromszólamu kiadásban. Ára 50.000 kor.

Négyszólamu férfikarok.

Szerző: Tiboldi József.

I. FÜZET. Zászlójelge. Havas J. — Talpra magyar! (Induló.) Petőfi S. — Szabadság. Józán M. — Székelyország édes szülőföldem. Molnár S. — Mi a haza? Pósa L.

II. FÜZET. Magyar zászló. (Jelge.) — Toborzó. Gyagyovszky E. — A székelyek. Petőfi S. — Riadó (Jelge.) Czuczor G. — Felkőszöntő.

III. FÜZET. Nemzeti jelge. (Csonka-Magyarország nem ország.) — Üzenet. (Válasz a békefeltetelekre.) — Élet vagy halál. (Induló.) Petőfi S. — Csak azért. Lampérth G. — Leszünk mi még Udvarhelyszék ura Molnár S. — Kikel még a földből. Endrődi S.

Egy füzet ára 50.000 korona. — Megrendelhető a szerzőnél: Pesterzsébet, Attila-utca 15. sz.

A Népies irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. sz.

BIRTALAN LAJOS

kárpitos és diszítő

BUDAPEST, VII., AKÁCZFA-UTCA 58.

Elvállal angol bőr-, szalon- és függönydiszítéseket továbbá szabadon álló ottomán ebédlő-diványok, rugganyos ágybetétek, matracok, ablakrolók készítését és autók párnázását a legjutányosabb áron. Vidékiek soronkívül pontosan kiszolgáltatnak. Szőnyegek, függönyök megóvását és molytalanítását vállalom.

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági szerszámokat

Tragacsokat

Kocsirészeket

készítünk

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon: 5-34.

Prém József szabómester

hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest, II., Batthyány-utca 48. szám.

Férfi- és női cipőt mérték után készítek. Javítást is vállalok. Mérsékelt árak.

„STUDIUM“

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Muzem-körut 21. szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből alakult új vállalat 186-87. Telefon 186-87.

Szakt munkák, szépirodalmi, egyházi és egyetemi tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden kapható külföldi és belföldi könyvet és folyóiratot. Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézik.

ámogassátok

Dallfy Gábor személyes vezetése alatt álló

„Cyklop Cipőüzemet“

VII., Telep-utca 9. szám.

utányos áron mérték után készülnek az elegáns, tartós férfi és női

őkülönlegességek.

ien garanciát nyújt Chic és izlés tekintetében: munkavezetést ellátó intellektuellek, jogi, technikai és paedagogiai végzettsége.